

KISA KLASİKLER / 34

LONGOS

Daphnis ile Khloe'nin Aşkı

ÇEVİRİ: ZEYNEP AVCI

can
klasik

LONGOS
DAPHNİS İLE
KHLOE'NİN AŞKI

Can Klasik

Daphnis ile Khloe'nin Aşkı, Longos

Çeviri: Zeynep Avcı

Δάφνις καὶ Χλόη (Daphnis kai Chloë)

Bu çeviride kaynak alınan basımlar: *The story of Daphis and Chloe*, Cambridge Deighton Bell And Co., London George Bell and Sons, 1908

Les Pastorales De Longus ou Daphnis et Chloé, H.L. Mermod, Lausanne, 1902

© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Nisan 2021, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak illüstrasyonu: Elif Sezgin

Baskı ve cilt: İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri

Çobançeşme Mah. Altay Sk. No: 8

Yenibosna-Bahçelievler, İstanbul

Sertifika No: 44066

ISBN 978-975-07-4933-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750749339

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

LONGOS
DAPHNİS İLE
KHLOE'NİN AŞKI

ROMAN

Çeviri
Zeynep Avcı

♥can

LONGOS, ne zaman yaşadığı tam olarak bilinmemektedir. MÖ ikinci yüzyılda, *Daphnis ile Khloe'nin Aşkı* romanının konusunun geçtiği Midilli Adası'nda yaşadığı kabul edilir. Anlatı Yunanca yazılmış ama Longos Latince bir ad, dolayısıyla yazarın Midilli'de yaşamadığı ama adaya ziyaretçi olarak gelmiş olabileceği de düşünülüyor. Bir başka olasılık da Romalı bir ailenin özgür bırakılmış Yunan asıllı kölesi olduğu ve takma ad olarak Longos'u benimsediği. Kimine göre yazar, Büyük Theodosius olarak da anılan Roma İmparatoru I. Theodosius (379-395) devrinde yaşamış. Bazı eleştirmenler ise metnin ikinci ya da üçüncü yüzyılda yazılmış olduğunu öne sürüyor.

ZEYNEP AVCI, 1947'de doğdu. ODTÜ'de İdari Bilimler ve İÜ'de Sosyoloji okudu. 1966-1975 yılları arasında *Cumhuriyet*, *Yeni İstanbul*, *Hürriyet*, *Kelebek*, *Milliyet* gazetelerinde, Sipa Press ajansında çeşitli görevler üstlendi. *Kötü Bir Yaratık* (1983), *Ahşap Köşkün Hanımefendisi* (1986), *Aşk Meleğinin İşleri* (1998) adlı öykü kitapları, *Bir Kadının Güncesinden Sayfalar* (1989) adlı bir deneme kitabı bulunan Avcı'nın *Abe-lard* ve *Heloise* adlı oyun çevirisi Avni Dilligil En İyi Çeviri Ödülü'ne değer görüldü.

Daphnis ile Khloe Hakkında

Bu kadim metni insanlığın lekesiz, masum, saf duygularına ilişkin bir şeyler çevirmek istediğimi düşündüğüm sıralarda buldum. Karmaşık olmayan ilişkiler bir zamanlar vardı herhalde, diye düşünüyordum. Elbette varmış. Belki yine de var ama göz önünde dolaşmıyor.

Sadeliği, içtenliği, doğa ile ilişkisi, göz önünde canlandığı birbirinden güzel manzara ile aradığımı sundu bana.

Hakkında çok az şey biliyordum. Araştırdım. İlgi çekici, etkileyici birçok bilgiye ulaştım. Bulduklarımın bir kısmını bu benzersiz metni okumak isteyenlerle paylaşayım, dedim.

Dünya edebiyatında pastoral anlatının ilk adımları *Daphnis ile Khloe'nin Aşkı*'yla atılmış. Hakkında pek az şey bilinen Longos tarafından yazıldığı varsayılan metin Yunan edebiyatının ilk düzyazı anlatılarından biriymiş.

Yazarıyla ilgili birçok soru işareti var, çoğu da yanıtlanamamış. Bu aşk Midilli (Lesbos) Adası'nda yaşanmış. Anlatı Yunanca yazılmış ama Longos Latince bir ad. Dolayısıyla yazarın Midilli'de yaşamadığı ama adayı ziyaretçi olarak görmüş olabileceği akla geliyor. Bir başka olasılık da Romalı bir ailenin özgür bırakılmış Yunan asıllı kölesi olduğu ve takma ad olarak Longos'u benimsediği. Kimine göre yazar Büyük Theodosius olarak da anılan Roma İmparatoru I. Theodosius (379-395) devrinde yaşamış olmalı. Bazı eleştirmenler ise metnin ikinci ya da üçüncü yüzyılda yazılmış olduğunda iddialı.

Yazarının kimliği netleşmemiş olsa da romanın okur üstündeki etkisi yüzyıllardır sürüyormuş. Özgün dilinden ilk kez

1559'da Jacques Amyot tarafından Fransızcaya çevrileli beri farklı dillere en az beş yüz çevirisi yapılmış. Bu çevirilerin birçoğunda çevirmenler kendi tarzlarını, görüşlerini özgün metne yansıtmiş olsalar da romanın pastoral keyfine, sadeliğine, saflığına halel gelmemiş.

Amyot çevirisi ortaya çıkali beri metin sayısız sanat yapıtına esin kaynağı olmuş. Neden onca yazara, ozana, heykeltıraşa, ressama, müzisyene ilham verdiği, neden başka yapıtlardan daha etkili olduğı eleştirmenlerin kafasını kurcalayan sorulardan biri. Bir İngiliz eleştirmen bunu, "Akdeniz havzasında ürün veren birçok sanatçının sekiz yüzyıldır kullandığı bütün temaları içeriyor," diye açıklamış.

Shakespeare'den Goethe'ye, Rousseau'dan George Sand'a, Colette'den Yukio Mişima'ya, birçok büyük edebiyatçının etkilendiğı, yapıtlarına esin kaynağı olarak seçtiğı *Daphnis ile Khloe'nin Aşkı* metni plastik sanatlarda da yaratının kaynağı olmuş. Başta Louvre ve d'Orsay olmak üzere Fransa'daki birçok müze, National Gallery dahil İngiltere'deki müzeler ve galeriler Bordone, François Gérard, François Bouchet, Jean-Pierre Cortot, Louis Hersent, Pierre Cabanel, Aristide Maillol gibi sanatçıların bu pastoral aşkı konu edinen sayısız illüstrasyonu, tablosu ve heykeliyle dolu.

Plastik sanatlar alanında iki gencin masum aşkını anlatan sanatçıların en ünlüsü Marc Chagall olmuş. Chagall'in *Daphnis et Chloé* yapıtları bir yayınevinin siparişi üstüne ortaya çıkmış. Chagall'in dostu, Tériade Yayınevi'nin sahibi Stratis Eleftheriades adıyla Midilli'de doğmuş, Fransa'ya yerleşip itibarlı bir yayınevi sahibi olduğunda adını değiştirmiş. Tériade metne âşık olduğunu söyleyen bir yayıncı, eleştirmen ve sanatsevermiş. Chagall'e Fransızcasını verip yayımlayacağı kitabı resimlemesini istediğinde sanatçı yeni evlendiğı Valentina Brodsky (Vava) ile birlikte 1952 ile 1954 yılları arasında Yunanistan'ı, özellikle de Midilli'yi dolaşmış. 1957 ile 1960 yılları arasında çalışarak kırk iki renkli litografi ortaya çıkarmış. Kitap 1961'de yayımlandığında Chagall altmış dört yaşındaymış ama yaptığı resimler yüzyıllar önce yaşanan bu genç aşkın heyecanıyla doluymuş. Günümüzde Chagall'in bu kitap için yaptığı eserlerin tek sayısı yirmi-yirmi beş bin dolar arasında alıcı bulmakta.

Müzik dünyasında ise Jacques Offenbach'ın tek perdelik

opereti ve Maurice Ravel'in Sergei Diaghilev'in Ballets Russes için yazdığı eseri yıllardır sahnelerde sergileniyor.

Neredeyse iki bin yıl önce, içinde bulunduğumuz coğrafyaya çok benzeyen bir ortamda sevginin doğmasını, yeşermesini, engellere göğüs germesini izlemek ne hoş. Masumiyet, acımasız kader, sadakat, ihanet, tanrıların intikamı ve hatta acımasız korsanlar bu sevgiye eşlik ediyor ama hiçbiri onu etkilemiyor, yok edemiyor.

Sadece insana değil, hayvana, bitkilere, rüzgâra, mevsimlere... Çok şeye aynı güçle yönelebilen, saf, coşkulu sevgiyi yazmış Longos diye bildiğimiz bu yazar. İyi ki, hem de pek güzel yazmış.

Zeynep Avcı

Daphnis ile Khloe Öyküsü

Longos'un Pastoralı

Günün birinde Lesbos Adası'nda avlanırken nympha'ların kutsal koruluğunda hayatım boyunca rastladığım en güzel görüntüyle karşılaştım. Bu Eros'u, sevgiyi anlatan bir tasviridi.

Zaten koruluk da pek hoş bir yerdi, yoğun ağaçlıklarla doluydu, çeşit çeşit çiçeklerle bezenmişti. Tek bir kaynaktan fışkıran coşkun sular çağıldayarak her yana dağılıyor; ağaçları, çiçekleri besliyordu. Ama ben asıl büyük zevki gördüğüm o resimden almıştım; benzersiz bir sanatsal beceriyle ve Eros'un inayetiyle yapılmıştı. Şöhretini duymuş birçok yabancı da nympha'lara tapınmaya geldiğinde bu görüntüyü seyrediyordu. Doğum yapmış kadınları resmetmişti; başka kadınlar da yeni doğan bebekleri kundaklıyor, çocukları gösteriyor, koyunlar kuzularını emziriyor, çobanlar kuzuları seçiyor, gençler düğünler düzenliyordu. Korsanlar baskın yapıyor, düşman işgali yaşıyordu. Eros'a, sevgiye ilişkin birçok şey vardı resimde. Uzun uzun seyrettim, baktıkça hayranlığım arttı ve bu resmi yansıtacak bir şey yazma arzusuna kapıldım. Önce imgeleri yorumlayacak birini aramaya giriştim ve sonunda dört kitap yazıp bitirdim. Bunları Eros'a, nympha'lara ve Pan'a olduğu kadar tüm hemcinslerime de adayarak yazdım ki keyif alsınlar, benimsesinler. Acı çekenlere şifa

olacak, yas tutanları avutup yatıştırarak, Eros'u hissetmiş olanların anılarını canlandıracak, henüz hissetmemiş olanları ise eğitecektir. Güzellik ve onu görebilecek gözler var oldukça kimse Eros'tan kaçamamıştır, kaçamayacaktır. Başkalarının yaşadıklarını yansıtırken tanrılar kendimi dürüst, mütevazı, dengeli tutma gücü versin bana.

Birinci Kitap

Lesbos Adası'nda büyük ve pek güzel bir kent olan Mitilini vardır. İçinde deniz sularının sükülûnetle aktığı bir kanal, kenti karadan ayırır. Parlak beyaz taşlarla örölmüş ya da ahşap oymalarla süslü köprüler kenti güzelleştirir. İlk anda bir kente baktığınızda inanamazsınız da gördüğünüzün bir ada olduğunu sanırsınız.

Kentin kırk kilometre kadar dışında varlıklı bir adamın pek güzel bir mülkü bulunurdu. Yaban hayatını barındıran dağları, bereketli tahıl tarlalarıyla dolu düzlükleri, bağlarla ve meyve bahçeleriyle süslü yamaçları vardı. Denizin kıyıya vuran dalgaları yumuşacık kumların kapladığı geniş kumsal okşar dururdu.

Günün birinde bir keçi çobanı bu mülkün sınırları içinde sürülerini gütmekteydi. Lamon adlı çoban bir keçinin emzirdiği bir oğlancık buldu. Etrafı bir meşe korusuyla, böğürtlen çalılılarıyla, sarmaşıklarla, yumuşacık çimenlerle çevriliydi ve çocuk bu çimenlerin üstünde yatıyordu.

Keçilerden biri çevrede koşturup duruyor, arada bir gözden kaybolarak oğlağını yalnız bırakıyordu. (Çocuğa göz kulak oluyordu.) Lamon bir o yana bir bu yana koşturan keçinin izlerini takip ederken ihmale uğrayan oğlağa karşı içi merhametle doluydu. Öğlen sıcağında keçi-

nin peşine düştüğünde hayvanı bir bebeğin başında, toynaklarıyla onu incitmemek için ayaklarını açmış olarak dururken buldu. Çocuk keçinin sütünü anasının memesi gibi emip duruyordu. Lamon gördükleri karşısında afallayıp kalmıştı. İyice yaklaştığında ailesinin hali vakti yerinde olduğunu belli eden giysiler içinde, pek gürbüz, pek sağlıklı, pek güzel bir oğlan çocuğu gördü. Yanı başında küçük, mor bir hırka, altın bir toka ve fildişi saplı bir hançer duruyordu.

Lamon'un aklına gelen ilk şey orada ne varsa alarak bebeği bırakıp gitmek olduysa da hemen kendinden utandı. "Bir bebeğe keçi kadar olsun nazik davranamayacak mıyım?" dedi kendi kendine. Gece oluncaya kadar bekledi ve karanlığa gizlenerek her şeyi, yadigârları, bebeği, keçiyi karısı Mirtale'ye götürdü. Mirtale'nin aklı karışmıştı; "Keçiler çocuk doğurur mu?" diye sordu. Lamon olan bitenleri, bebeği nasıl bulduğunu, nasıl süt emdiğini ve onu ölüme terk etmeyi düşündüğü için kendinden ne kadar utandığını anlattı. Kadın yapılması gerekenler konusunda kocasıyla aynı fikirdeydi. Çocuğun yanında bulunan yadigârları bir köşeye sakladılar, sütan-neliğini keçiye emanet ederek onu evlatları olarak benimsemeye karar verdiler. Bebeğe Daphnis¹ adını verirken bu adın bir çoban oğluna yakışacağına emindiler.

İki yıl sonra bitişikteki mülkte sürülerini güden Drias adlı çoban benzer bir manzarayla karşılaşarak benzer bir şey buldu. İçi boş, dışı bombeli, kocaman kayalara oyulmuş bir nympha mağarası vardı. İçerideki kayalara nympha'ların suretleri nakşedilmişti. Çıplak ayaklıydılar, kolları da omuzlarına kadar çıplaktı ve saçları boyunla-

1. Yunancada defne ağacı anlamına gelir. Mitolojide Hermes ile bir nympha'nın oğlu olarak doğduktan sonra, annesi bir defne ağacının dibine bırakınca onu bulan çoban tarafından büyütüldüğü anlatılır. (Ç.N.)

rından aşağı serbestçe bırakılmıştı. Bellerinde kuşakları vardı. Gölümserken ve dans ederken görölüyorlardı. Bir kaynaktan çıkan sular mağaranın orta yerine kadar ulaşıyor, mağara ağzının çevresine yayılmış gür yeşillikli çayı besliyordu. İçeride geçmişte çobanların bıraktığı su kapları, irili ufaklı birçok kaval duruyordu.

Yeni kuzulamış olan bir koyun ikide bir mağaraya giriyordu. Sanki yolunu kaybetmişti. Çoban onu durdurup aklını başına getirmek istedi. Esnek sazları bükerek yaptığı halatı kement haline getirip koyunu yakalamak için kayalara yaklaştı ama oraya vardığında hiç beklemediği bir Őeyle karşılaştı. Koyun, güzelim, masum dudaklarını bir memeden ötekine geçirerek iştahla süt içen, hiç ağlamayan bir bebeğe tıpkı insan gibi meme veriyordu. Çocuk doyunca hayvan onun yüzünü yalayıp temizledi. Yanında kundak bezleri, sırma işli bir kuşak, altın bir halhal ve altın işlemeli sandaletler duran bebek bir kızdı.

Merhamet ve sevgi konusunda koyunu örnek alan çoban bu tesadüfe tanrıların sebep olduğunu düşünüp bebeği kucakladı. Çocuğun yanında duranları çantasına koyarken nymp¹lara yakarıp bu çocuğu yetiştirdiği sürece bahtının açık olması için inayetlerini üstünden esirgememelerini diledi. Artık sürülerini eve götürme zamanı gelmişti. Kulübesine geldiğinde karısına gördüklerini anlatıp bulduklarını gösterdi. Karısından olan bitenleri unutarak çocuğa kendi evlatlarıymış gibi bakmasını rica etti. Nape (karısının adı buydu) çocuğun analığını hemen benimsedi, onu sevdi. Bir koyunun kendisinden üstün çıkmasından korkar gibiydi. Kız bebeğe bir çoban kızına uygun düşen Khloe¹ adını koyarken niyetinin gayet iyi olduğu konusunda kocasına teminat verdi.

1. Yunancada filiz anlamına geldiği gibi tarım ve bereket tanrıçası Demeter'in öteki adıdır. (Ç.N.)

Hakkında pek az şey bilinen Longos tarafından yazıldığı varsayılan *Daphnis ile Khloe'nin Aşkı* Antik Yunan edebiyatının ilk düzyazı örneklerinden biri kabul edilmesinin yanı sıra pastoral edebiyatın da ilk yapıtıdır. Yazarının kimliği netleşmemiş olsa da romanın okur üstündeki etkisi yüzyıllar sürmüş, nice yazara, ozana, heykeltıraşa, ressama, müzisyene ilham vermiş; Shakespeare'den Goethe'ye, Rousseau'dan George Sand'a, Colette'ten Yukio Mişima'ya birçok büyük edebiyatçının yapıtlarına esin kaynağı olmuş.

İki bin yıl öncesinden gelen bu hikâye, Midilli Adası'nda doğan, yeşeren ve zorluklara göğüs geren bir aşkı anlatıyor. Masumiyet, acımasız kader, sadakat, ihanet, tanrıların intikamı ve hatta acımasız korsanların eşlik ettiği bu aşk hiçbirine boyun eğmiyor, yok olmuyor. Sadece lekesiz, masum, karmaşık olmayan ilişkiler ve saf duygulara değil, hayvanlara, bitkilere, rüzgâra, mevsimlere de aynı güçle yönelebilen bu kadim metin insanlığa bir armağan.

#kısaklasikler #yunanklasikleri #kadimmetinler #pastoraledebiyat #aşk #eros #doğa

Kapak illüstrasyonu: Elif Sezgin

 can

canyayinlari.com | [f](#) | [i](#) | [t](#) canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-4933-9

9 789750 749339